

6.2.1 Bostadsbyggande

Fler bostäder med ökad inflyttning ger synergieffekter i form av ökad kommunal och kommersiell service. Utvecklingen kommer på så sätt in i ett skede när det ena ger det andra på ett positivt sätt. Det skapar även ett större reseunderlag för kollektivtrafik som då kan utökas. Det kommunala bostadsbolaget måste vara drivande när det gäller att bygga hyresrätter i tätorterna. Detta ger i bästa fall signaler till övriga byggherrar att det är lönsamt att satsa i tätorterna. Nybyggande kan kombineras med nyttjande av byggnader som redan finns och som kan byggas om till annat ändamål. Det finns kanske efterfrågan på boenden som kombinerar bostad och företag?

Ett av förslagen från den parlamentariska landsbygdskommittén är att minska vissa begränsningar som finns för byggande och utveckling i landsbygderna. Förslagen avser riksintressen, strandskydd och vatten- och avloppslagstiftningen. De föreslår även att regeringen tar initiativ till att utreda om byggandet kan underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter.²²

6.2.2 Kommunikationer

Kommunen har en viss påverkansmöjlighet när det gäller kollektivtrafiken men huvudbudskapet från Region Skåne är att det måste finns ett visst reseunderlag för att utöka kollektivtrafiken. Riktlinjerna för basutbudet är för närvarande följande (finns ofta mer men det är ett minimum):

- Orter med 3000 invånare: Minst timmestrafik (06-00)
- Orter med 1000 invånare: Minst 12 dubbelturer per vardag (06-22)
- Alla med mer än 2 km till närmsta hållplats: 5 dubbelturer per vecka till närmsta större ort/kommuncentrum

Det pågår diskussion om att lägga till en nivå med orter med 300 invånare.²³

Målbilden för Det flerkärniga Skåne är ett Skåne med en gemensam funktionell arbetsmarknadsregion där det går att röra sig mellan tätorterna på liknande sätt som mellan stadsdelar i en storstadsmetropol.²⁴

Hur ser framtidens kollektivtrafik ut? Kan det komma en slags beställningstrafik i framtiden? Eftersom det är få resenärer på bussarna från och till tätorterna borde en mindre buss som hämtar upp enligt beställning vara mer ekonomiskt. Kanske kan man beställa resa via en app, se andras beställningar och samordna m.m.

När SKL erbjöd en landsbygdskonferens i februari 2017 diskuterades möjligheten till ”kombinerade mobilitetstjänster”.²⁵ Det utgår från att resenärer ofta kombinerar olika färdmedel som t.ex. cykel eller buss till tåg. Tanken är att man ska kunna köpa en tjänst som omfattar hela kombinationsresan som ett paket. Det blir en större möjlighet att skraddarsy sin egen resa och fler valmöjligheter kan leda till minskat behov av biltransport.

²² SOU 2017:1. Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande: För Sveriges landsbygd – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.

²³ Minnesanteckningar från beredningsmöte 2016-09-20

²⁴ Region Skåne, 2016, Samspel stad och land i det flerkärniga Skåne

²⁵ SKL Landsbygdskonferens 2017-02-03, Helena Leufstadius (VD Svensk kollektivtrafik)

Region Blekinge arbetar med ett utredningsuppdrag om nya trafikformer på landsbygden. Deras samåkningstjänst ”Hämta” handlar också om ett helhetskoncept som tar resenärerna hela vägen från punkt A till B vilket kan innefatta flera olika färdmedel.²⁶

Kan busshållplatser utformas på ett sätt som gör det tryggare och bekvämare för resenärer? Det ska inte vara avskräckande att välja kollektivt utan tvärtom inbjudande. En ”resenärsvänlig” busshållplats med belysning, cykelställ samt busskur med sittplats som ger skydd för regn och vind kanske gör att fler väljer kollektivt istället för bilen? Som det är idag finns det busshållplatser som inte har annat än en stolpe, resenärerna får vänta vid väggkanten.

Hållplatser byggs av respektive väghållare. Kommunen bygger de hållplatser som ligger längs de kommunala vägarna och Trafikverket bygger hållplatser på de statliga vägarna. I de mindre tätorterna ligger oftast hållplatserna utmed trafikverkets vägar.

Beredningen för samhällsutveckling påbörjade 2017 nytt uppdrag ”Infrastruktur för framtidens transportslag”. Det arbetet kommer att beröra utveckling av kollektivtrafiken.

6.2.3 Mötesplatser

Det som utmärker en mötesplats är att det är en social träffpunkt. Det finns mötesplatser som är ämnade för en viss aktivitet och det finns mötesplatser som kommer till spontant. Vissa grupper behöver specifika mötesplatser för olika typer av aktiviteter som t.ex. skateboard och boule. De spontana mötesplatserna kan vara att man träffas vid förskolan vid lämning och hämtning av barn, vid affären, busshållplatsen, bokbussen, postutlämningen, på biblioteket eller kanske vid den gemensamma tipsrundan i byn. Ett litet samhälle är som ett känsligt ekosystem. Skolan har en roll bortom lärandet precis som en lanthandel inte bara är en butik där man handlar mat. Det är sociala samlingspunkter och förutsättning för ett socialt sammanhang. Mötesplatser bidrar till att öka integrationen mellan medborgare som annars inte träffas.

²⁶ SKL Landsbygdskonferens 2017-02-03, Magnus Forsberg strategisk planerar kollektivtrafik), Claes Fischer (affärsutvecklare Blekingetrafiken)

6.2.4 Nätverk och samarbete

Det behövs företagsamma människor för att skapa en konkurrenskraftig och attraktiv landsbygd. Det handlar mycket om socialt ansvarstagande, initiativkraft och mobilisering av organisatoriska resurser.

Det finns en överenskommelse om **samverkan mellan Region Skåne och Idéburen sektor i Skåne**. Utvecklingsplanen 2015-2019 radar upp fem utvecklingsområden som bl.a. handlar om att stödja kommunerna och den idéburna sektorn på lokal nivå vad gäller dialoger och överenskommelser. Man ska även initiera utvecklingsinsatser rörande idéburet entreprenörskap samt sociala och kulturella innovationer.²⁷

I Skåne finns sju **LEADER-områden** som alla drivs av ett lokalt partnerskap, LAG. LEADER kontorens funktion är att mobilisera, informera, idéutveckla och ta emot ansökningar. LEADER-områdena tar fram en utvecklingsstrategi som beskriver vilka insatser som behöver göras för att området ska utvecklas till en attraktiv och konkurrenskraftig bygd och för att stimulera ökad sysselsättning och nya företag. Till sitt stöd har LEADER-områdena fyra olika EU-fonder att söka medel från.²⁸

Riksorganisationen **Hela Sverige ska leva** företräder cirka 5 000 lokala utvecklingsgrupper (byalag, samhällsföreningar eller intresseföreningar) som finns runt om i landet. I många kommuner väljer de lokala grupperna att gå samman i kommunbygderåd för att gemensamt driva frågor. Uppgiften för ”Hela Sverige ska leva” är att ge råd och stöd till de lokala utvecklingsgrupperna och tillhandahålla redskap för framgångsrikt lokalt arbete. Det kan vara att ta över skolan, bygga ett vindkraftverk, arbeta med lokal turism eller underlätta för företagen i bygden. Organisationen arbetar även med att påverka genom att lyfta de frågor som är betydelsefulla för människor på landsbygden.²⁹

Ett av den parlamentariska landsbygdskommitténs förslag är att regeringen bör uppdraga till Jordbruksverket att stödja samordning och utveckling av nätverk mellan landsbygdsutvecklare anställda i kommuner och regioner. Dessa tjänstepersoner är en viktig länk mellan det civila samhället lokalt och den offentliga sektorn.³⁰ Landsbygdsfrågorna får större tyngd i de kommuner där en centralt placerad landsbygdsutvecklare finns.³¹

6.3 Ängelholms kommuns styrkor

När tidningen Fokus 2015 släppte sin årliga ranking över landsbygdskommuner där det är bäst att bo hamnade Ängelholms kommun på en andra plats bland kommuner i samma storlek.³² Kommunen behöll sin andraplats i rankingen 2016.

Kommunen har många värden att ta tillvara på och under medborgardialogerna berättade de boende i tätorterna vad de uppskattar mest.

²⁷ Region Skåne/ Nätverket Idéburen sektor Skåne, Broschyr; Överenskommelse om samverkan mellan Region Skåne och Idéburen sektor i Skåne

²⁸ www.leaderskane.se och Region Skåne, 2016, Samspel stad och land i det flerkärniga Skåne

²⁹ www.helasverige.se

³⁰ SOU 2017:1. Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande: För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.

³¹ Minnesanteckningar från beredningsmöte 2016-06-14 med Region Skåne

³² <http://www.fokus.se/bastattbo/har-ar-det-bast-att-bo-2015-2/>

Attraktivt läge

Många nämner att kommunen har ett bra strategiskt läge med närhet till flygplats, motorväg och järnväg. Det finns goda förutsättningar att ta sig till större städer och vidare till kontinenten. För de som studerar är det nära till Helsingborg, Lund, Malmö, och Halmstad. Kommunen erbjuder ett omfångsrikt utbud av bostäder avseende både boendemiljö och prisläge. Det finns boende utmed kusten, boende i staden, i tätorterna, på landsbygden samt med skogsomgivningar. För barnfamiljer finns det möjlighet att köpa bostad till rimliga priser och få tillgång till en bra uppväxtmiljö för barnen.

Naturvärden

Närhet till vacker natur, hav och strand lyfts ofta fram som en viktig ingrediens i tillvaron. När valet av bostadsort inte längre behöver styras av var jobben finns framträder naturvärdena som en betydelsefull faktor som alltmer påverkar var familjer väljer att bosätta sig.

Aktivt näringsliv

Flertalet av de företagare beredningen haft kontakt med anser att Ängelholms kommun har ett bra företagsklimat med ett differentierat och aktivt näringsliv. Huvudparten av företagarna skulle rekommendera andra företagare att etablera sig i tätorten. Man tycker sig ha ett gott nätverk och bra sammanhållning. Det finns en köpstark och trogen kundkrets. Befolkningen ökar stadigt och det råder en framtidsoptimism.

I Ängelholms kommun finns det många mindre företag istället för ett fåtal större vilket är bra. Enligt statistik från Ängelholms Näringsliv är fördelningen mellan arbetsställen i tätorten Ängelholm och dess omland tämligen jämn. 51,5 procent av arbetsställena är lokaliserade inom tätorten Ängelholm och 48,5 procent utanför. Enskild näringsverksamhet överväger utanför tätorten Ängelholm, undantag är Björkhagen/Skepparkroken samt Höja där aktiebolagen överväger.³³ Kan det följaktligen innebära att det finns fler arbetsgivare på landsbygden än i Ängelholm?

Vad skulle få dig att flytta till tätorten?

Vid medborgardialogerna ställdes frågan ”Vad skulle få dig att flytta till tätorten?” Svaren blev sammanfattat:

- Bra kommunal service såsom förskola och skola. Även föreningsliv.
- Läget – att ha nära till mycket
- Flytt till släktingar och vänner
- Närhet till naturen

³³ Webbdariet [länk] dokument: ”Statistik över företagande på Landsbygden i Ängelholms kommun 161004”

7 Slutsatser

7.1 Målbild

Beredningen har kommit fram till en målbild:

Befolkningsutveckling och arbetstillfällen ska vara geografiskt jämnt fördelade över hela kommunen.

Vad en tätort bör innehålla för att uppnå målbilden:

- Bygglara tomter avseende boende, kombination boende och verksamhet samt ren verksamhet (industriområde)
- Hyreslägenheter
- Särskilt boende (vårdboende eller demensboende) eller trygghetsboende
- Lekplats (som även är anpassad för yngre barn)
- Förskola
- Skola
- Bibliotek
- Föreningsliv
- Idrottsplats eller sporthall
- Möteslokal för uthyrning
- Tillgång till bra internetanslutning
- Kollektivtrafik med behovsanpassad turtäthet och busskurer med belysning
- Säkra och trygga gång- och cykelvägar med belysning och regelbunden skötsel
- Kontaktpart som kommunen kan föra dialog med. T.ex. byalag, lokala utvecklingsgrupper, hembygdsföreningar samt liknande föreningar som arbetar med lokala vardagsfrågor i sina respektive byar och bygder.
- Kommunalt intresse att, tillsammans med byalag, underhålla orten (liknande landsbygdsrådet)
- VA-nät
- Välkomstskylt med information om orten

7.2 Åtgärder och insatser

Vilka insatser kan kommunen bidra med för att stärka tätorternas möjligheter att utvecklas till bygder där människor vill bo, verka och leva? Beredningen har kommit fram till en rad åtgärder som kan stimulera utvecklingen av tätorterna. De presenteras i två kategorier: en kategori med åtgärder som kan genomföras på kort sikt samt en kategori med åtgärder som kräver större samordnade insatser. Med ”tätorter” nedan menas orterna Strövelstorp, Ausås, Munka-Ljungby, Össjö, Hjärnarp och Vejbystrand/Magnarp inklusive deras närmaste omnejd. Eftersom beredningens arbete är långsiktigt och strategiskt bör nedanstående åtgärder även beaktas i planeringen gällande befintliga och framtida tätorter.

7.2.1 Åtgärder på kort sikt

- A. Ta fram **tillväxtprogram** för tätorterna samt de mindre byarna. Mycket information finns redan som kan användas.
- B. **Marknadsföring:** Lyft fram information om kommunens tätorter mer. Tätorterna behöver synas och marknadsföras mer.

- Via kommunens hemsida, sociala medier m.m. Detta behöver tas hänsyn till när kommunen bygger ny webbplats. Visa t.ex. miljöer och bilder från tätorterna mer.
 - Skapa en app för Ängelholms kommun där tätorterna framhävs. Se hur andra kommuner gjort.
 - Kommunens föreningsregister via hemsidan behöver få ett modernt gränssnitt.
 - Sätt upp välkomstskyltar vid tätorterna.
 - Nämnder och styrelser bör genomföra sammanträden i tätorterna med jämna mellanrum.
- C. Kommunen ger **”byapeng”** till tätorterna att själva råda över. (Förslagsvis till byalag, lokal utvecklingsgrupp, hembygdsförening eller liknande förening som arbetar med lokala vardagsfrågor.) Nässjö kommun använder sig av en medborgarbudget för att utveckla kommundelarna. De boende får lägga förslag och därefter rösta på alternativen. De förslag som får flest röster och ryms inom planeringsområdets budget genomförs.³⁴
- D. **Mötesplatser – lokaleffektivitet:** Använda de lokaler som redan finns på ett effektivare sätt. Möjliggör för föreningar och medborgare att boka skolornas lokaler på tider då de inte används för skolverksamhet. Det är många timmar då skollokaler står tomma som på kvällar och lov. Aktiviteter på skolloven kan möjligtvis förläggas till lokaler i skolan. Inbrottsrisken blir då lägre också. Med hjälp av tekniken borde behörigheter till lokalerna kunna styras. Kan man skapa mötesplatser över generationsgränser genom att t.ex. äldre får möjlighet att äta mat på skolan i Össjö? Går det att skapa en möteslokal i samband med byggande av idrottshall i Hjärnarp?
- E. **Meröppna bibliotek** på de orter som inte har det idag.
- F. **Enkla åtgärder:** ta in synpunkter från de boende om vad som enkelt kan åtgärdas i tätorterna. Det kan vara underhåll av gator, CG-vägar, grönytor, skyltar, belysning, lekplatser m.m.
- G. Kommunen ska via en e-panel genomföra medborgardialoger kring exempelvis kollektivtrafik, boende, m.m.

7.2.2 Åtgärder på längre sikt

- A. **Kommunen ska vara initiativtagare till att stimulera innovation, kreativitet och entreprenörskap.** Kommunen kan ha olika roller och behöver inte vara enda aktören i ett projekt.
- Det finns olika sätt att göra detta på:
- Skapa något liknande Sjöbo kommuns **innovationscenter** i Ängelholms kommun.
 - Satsa på en **samordningsfunktion** i kommunen som ansvarar för landsbygdsfrågor. Denna ska vara kontaktperson gentemot föreningar/ideella sektorn i tätorten, samordna nätverk (t.ex. ”Bygdeforum”), bistå med t.ex. Leader-ansökningar och aktivt bevaka vad som händer i omvärlden gällande landsbygdsfrågor. Kommunen bör t.ex. uppmuntra medborgare att ta tillvara på äldre byggnader på landsbygden som kan renoveras till bostäder och/eller verksamheter. En samordningsfunktion kan i sådana fall vara vägledare i processen. Det är viktigt att ta tillvara på medborgarnas tro på den egna orten och troheten till orten. Ju mindre by desto större sammanhållning.
 - Detaljplaner för områden i eller kring tätorterna ska skapa förutsättningar för företagsetableringar t.ex. etablering av kombinerat boende/mindre verksamhet.

³⁴ <http://blogg.nassjo.se/medborgarbudget/om-12-miljon-ideer/>

- Kommunen bör verka för att fler lediga verksamhetstomter skapas i närheten av tätorterna.

B. Satsa på bostadsbyggande för att skapa synergieffekter: Fler boende i tätorterna – större underlag för kollektivtrafik – mer kollektivtrafik – fler förskolor och skolor – fler företagsetableringar - fler arbetstillfällen. Ta reda på var barnfamiljerna vill bo nu och i framtiden.

- **Villkora byggande i staden med byggande på landsbygden** som Falkenbergs kommun föreslår i nytt bostadsförsörjningsprogram.³⁵

C. Kommunikationer:

- Skapa förutsättningar för att alla medborgare i Ängelholms kommun ska få tillgång till bredband med hög hastighet år 2025.
- Fler samt säkrare och tryggare **GC-vägar** i och mellan tätorterna.
- **Mer kollektivtrafik.** Framförallt ska kommunen arbeta för att fler kan bo och leva i tätorterna vilket kommer att ge synergieffekter i form av mer kollektivtrafik. Kommunen ska delfinansiera för mer kollektivtrafik för att få igång synergieffekterna. Kommunen behöver även arbeta aktivt med påverkansåtgärder som stimulerar ökat kollektivtrafikresande. Kommunen bör undersöka ifall det går att samordna kollektivtrafik med skolskjuts.
- Kommunen ska verka för **en utökad tågtrafik med fler stationer** inom kommunen, t.ex. en förlängning av Söderåsbanan.
- Kommunen ska höja standarden på de busshållplatser kommunen ansvarar för. Hållplatserna bör ha väderskydd, vara tillgänglighetsanpassade och upplevas trygga. Kommunen ska även verka för att standarden höjs på de hållplatser som Trafikverket ansvarar för.
- Kommunen ska eftersträva att fördela resurserna för väghållning jämnt mellan Ängelholm och tätorterna.

D. Kommunal service:

- Kommunens underhåll och skötsel av grönområden, belysning m.m. måste vara likvärdig i tätorterna jämfört med i Ängelholm.

E. Bygga och inrätta en **förskola i Össjö.**

F. Bygga och inrätta **särskilt boende (vårdboende eller demensboende) eller trygghetsboende i Össjö och Ausås.**

G. Inrätta/tillgängliggöra **offentliga toaletter** i tätorterna. Kanske kan drift skötas av en lokal förening?

³⁵ <http://www.hn.se/nyheter/falkenberg/wernersson-byggandet-p%C3%A5-landsbygden-ska-fr%C3%A4mjas-1.4162462>